

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної
Ради України з питань
правоохоронної діяльності
Денису МОНАСТИРСЬКОМУ**

**Щодо проєку Закону
(реєстр. № 4002)**

Шановний Денисе Анатолійовичу!

У зв'язку з Вашим листом від 21 вересня 2020 року №04-27/3-2020/163316 Міністерством юстиції України опрацьовано проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення відповідальності за порушення вимог санкційного режиму, діючого на захист національної безпеки і територіальної цілісності України» (реєстр. № 4002 від 01 вересня 2020 року) (далі – проєкт Закону) та повідомляється таке.

1. Проєктом Закону передбачається внесення змін до деяких законодавчих актів, зокрема, до Кримінального кодексу України та Закону України «Про санкції». При цьому назва та текст проєкту Закону містять такі термінологічні конструкції як «порушення вимог санкційного режиму, діючого на захист національної безпеки і територіальної цілісності України», «порушення вимог законодавства щодо застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», «невиконання спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», «порушення законодавства про санкції», «порушення щодо застосування санкцій».

Оскільки поняття «санкційний режим», яке застосовується у назві проєкту Закону, не визначено ні у проєкті Закону, ні у чинному Законі України «Про санкції», який регламентує питання застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), на нашу думку, слід уникати його вживання у проєктах нормативно-правових актів.

З огляду на зазначене проєкт Закону потребує відповідного доопрацювання з метою дотримання такого принципу як точність та уніфікованість термінології.

2. Підпунктом 3 пункту 1 розділу I проєкту Закону, пропонується положення Кримінального кодексу України (далі – КК) доповнити новою статтею 209² якою встановити відповідальність *умисні дії, спрямовані на невиконання спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)*, якщо такі дії заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам, свободам

чи інтересам громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб.

Слід зазначити, що частиною другою статті 1 Законом України «Про санкції» передбачено, що санкції можуть застосовуватися з боку України по відношенню до іноземної держави, іноземної юридичної особи, юридичної особи, яка знаходиться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність.

Підставами для застосування санкцій є дії іноземної держави, іноземної юридичної чи фізичної особи, інших суб'єктів, які створюють реальні та/або потенційні загрози національним інтересам, національній безпеці, суверенітету і територіальній цілісності України, сприяють терористичній діяльності та/або порушують права і свободи людини і громадянина, інтереси суспільства та держави, призводять до окупації території, експропріації чи обмеження права власності, завдання майнових втрат, створення перешкод для сталого економічного розвитку, повноцінного здійснення громадянами України належних їм прав і свобод.

Однак зі змісту проекту не зрозуміло, хто є суб'єктом вчинення зазначеного правопорушення, відтак пропонувані зміни не відповідають принципу юридичної визначеності та потребують відповідного доопрацювання.

3. Санкцією частини другої статті 209² КК в редакції проекту Закону, передбачена відповідальність у виді позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років *та з конфіскацією майна*.

Звертаємо увагу, що відповідно до статті 59 КК конфіскація майна встановлюється *за тяжкі та особливо тяжкі корисливі злочини*, а також за злочини проти основ національної безпеки України та громадської безпеки незалежно від ступеня їх тяжкості і може бути призначена лише у випадках, спеціально передбачених в Особливій частині КК.

При цьому згідно з частинами п'ятою, шостою статті 12 КК тяжким злочином є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше двадцяти п'яти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк не більше десяти років.

Особливо тяжким злочином є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі понад двадцять п'ять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, позбавлення волі на строк понад десять років або довічного позбавлення волі.

З огляду на викладене, пропонувані зміни не узгоджуються з наведеними положенням КК, якими встановлено, що конфіскація майна може застосовуватися лише до тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень.

4. Також пунктами 1 та 2 примітки до статті визначено 209² КК в редакції проекту Закону визначено, що умисне порушення вимог законодавства щодо застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів

(санкцій), визнається вчиненим у великому розмірі, якщо предметом злочину були кошти або інше майно на суму, що перевищує шість тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Умисне порушення вимог законодавства щодо застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), визнається вчиненим в особливо великому розмірі, якщо предметом злочину були кошти або інше майно на суму, що перевищує вісімнадцять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

У зв'язку з цим зазначаємо, що розкриття ознак об'єктивної сторони злочину, зазначається у диспозиції статті Особливої частини КК і не потребують дублювання у примітці до статті, оскільки за загальним правилом у примітках до статей Особливої частини Кодексу надається тлумачення того чи іншого терміну, яке повинно кореспондуватись з положеннями первинного законодавства, або вказується розмір майнової шкоди.

Крім того, приміткою до статті 209² КК в редакції проекту Закону, великий та особливо великий розмір визнається, якщо предметом злочину були кошти або інше майно, тобто обов'язковою ознакою складу кримінального правопорушення визнається наявність заподіяної матеріальної шкоди. У той же час згідно із частиною першою статті 4 Закону України «Про санкції» видами санкцій, зокрема, є блокування активів; обмеження торговельних операцій; обмеження, часткове чи повне припинення транзиту ресурсів, польотів та перевезень територією України; запобігання виведенню капіталів за межі України; заборона користування радіочастотним ресурсом України; обмеження або припинення надання телекомунікаційних послуг і використання телекомунікаційних мереж загального користування тощо, тобто дії, сам факт порушення яких не завжди тягне заподіяння майнової шкоди.

Враховуючи наведене, проект Закону потребує відповідного доопрацювання.

5. Проектом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про санкції» (далі – Закон), доповнивши його статтею 5¹ «Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про санкції», відповідно до частини першої якої нагляд і контроль за дотриманням законодавства про санкції покладається на спеціально уповноважений державний орган, визначений Кабінетом Міністрів України.

Разом з тим запропоновані зміни не передбачають відповідних повноважень спеціально уповноваженого державного органу щодо забезпечення нагляду і контролю за дотриманням законодавства про санкції.

До того ж зазначаємо, що Конституція України відносить утворення, реорганізацію та ліквідацію відповідно до закону міністерств та інших центральних органів виконавчої влади до повноважень Кабінету Міністрів України (пункт 9¹ статті 116 Конституції України). При цьому зазначені повноваження Уряду України мають дискреційний характер.

Наведене конституційне положення отримало свій розвиток у абзаці дванадцятому пункту 6 частини першої статті 20 Закону України «Про Кабінет Міністрів України», згідно з яким до повноважень Кабінету Міністрів України у сфері вдосконалення державного управління та державної служби належить,

зокрема, утворення, реорганізація і ліквідація міністерств та інших центральних органів виконавчої влади відповідно до закону в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на утримання органів виконавчої влади, затвердження положень про зазначені органи.

З урахуванням зазначеного проєкт Закону потребує відповідного доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності.

6. Проєктом Закону пропонується доповнити Закон статтею 5² «Відповідальність за порушення законодавства про санкції», у пунктах 1, 2 частини першої якої передбачається, зокрема, що спеціально уповноважений державний орган застосовує фінансові санкції (штраф) за «порушення щодо застосування санкцій».

Також у частині другій вказаної статті пропонується визначити, що суб'єктами відповідальності за частиною першою цієї статті є особи, стосовно яких застосовано санкції, визначені частиною першою статті 4 цього Закону, а також особи, які будь-яким чином умисно сприяли порушенню їх застосування.

Разом з тим зі змісту запропонованих положень проєкту Закону незрозуміло у чому саме полягатиме відповідне порушення, які саме дії чи бездіяльність мають вчинити суб'єкти відповідальності за «порушення щодо застосування санкцій» тощо.

Крім того зазначаємо, що запропоновані зміни суперечать принципу юридичної визначеності, оскільки, не містять норм, які б визначали порядок розгляду справ за вказаним порушенням, тобто відсутній механізм реалізації запропонованих змін.

При цьому звертаємо увагу, що відповідно до частин першої-третьої статті 5 Закону пропозиції щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій виносяться на розгляд Ради національної безпеки та оборони України Верховною Радою України, Президентом України, Кабінетом Міністрів України, Національним банком України, Службою безпеки України.

Рішення щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій щодо іноземної держави або невизначеного кола осіб певного виду діяльності (секторальні санкції), передбачених пунктами 1-5, 13-15, 17-19, 25 частини першої статті 4 цього Закону, приймається Радою національної безпеки та оборони України, вводиться в дію указом Президента України та затверджується протягом 48 годин з дня видання указу Президента України постановою Верховної Ради України. Відповідне рішення набирає чинності з моменту прийняття постанови Верховної Ради України і є обов'язковим до виконання.

Рішення щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій щодо окремих іноземних юридичних осіб, юридичних осіб, які знаходяться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність (персональні санкції), передбачених пунктами 1-21, 23-25 частини першої статті 4 цього Закону, приймається Радою національної безпеки та оборони України та вводиться в дію указом Президента України. Відповідне рішення набирає чинності з моменту видання указу Президента України і є обов'язковим до виконання.

Враховуючи зазначене проєкт Закону потребує відповідного доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності та узгодження з положеннями частини першої-третьої статті 5 Закону.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА